

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКАМИ
НАВЧАННЯ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З
ВИКОРИСТАННЯМ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ**

Виконав: здобувач 2-го курсу, групи СО (МЛ) -2 м
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література
(англійська))

ОП «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»

Маргітич Т.О.

Форма навчання: денна

Науковий керівник: к. пед. наук, ст.викл. Кончович К.Т.

Рецензент: д. психол. наук, професор кафедри іноземних мов
Хмельницького національного університету
Олександренко К.В.

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута. Здобувач Маргітич Т.О.

допущений до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2022 року

Мукачево – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ.....	7
1.1. Сутність і структура англомовної комунікативної компетентності.....	7
1.2. Характеристика процесу формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.....	13
1.3. Методичний потенціал навчального проекту як ефективного засобу формування англомовної комунікативної компетентності.....	37
Висновки до розділу 1.....	51
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	52
2.1. Комплекс навчальних проектів для формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи	52
2.2. Організація та перебіг методичного експерименту.....	62
2.3. Аналіз результатів експерименту та їх інтерпретація.....	71
Висновки до розділу 2.....	80
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах стрімкого реформування та розвитку сучасного суспільства, орієнтованого на євроінтеграцію, актуальною стає підготовка учнів, здатних до міжособистісного спілкування та взаємодії, насамперед у сфері міжкультурної комунікації.

Вимоги до підготовки сучасного школяра задекларовані у Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років (2010 р.), Типовій освітній програмі закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) (2018 р.), Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2003 р.), згідно з якими, сучасний випускник ЗЗСО повинен володіти не тільки певними знаннями в галузі іноземних мов, але вміти використовувати ці знання в активній діяльності і в міжособистісному спілкуванні, що передбачає, зокрема, сформованість англomовної комунікативної компетентності, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур. Ці вимоги передбачають досягнення школярами такого рівня комунікативної компетенції, який був би достатнім для здійснення спілкування в усній (говоріння, аудіювання) та писемній (читання, письмо) формах у межах визначених комунікативних сфер, тематики ситуативного мовлення на основі вивченого мовного і мовленнєвого матеріалу[14, с. 90].

Ґрунтовний аналіз психолого-педагогічної, науково-методичної літератури свідчить про те, що проблема формування англomовної комунікативної компетентності учнів старшої школи багатоаспектна і є предметом дослідження багатьох наук: психології, психолінгвістики, мовознавства, лінгводидактики.

Дослідженню цієї проблеми присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних учених, як І. Алексеєнко, В. Вдовін, В. Гордієнко,

Т. Коробейнікова, В. Третьяков, G. Brumfit (Дж. Брамфіт), К. Johnson (К. Джонсон), К. Morrow (К. Морроу) та інші.

Вітчизняними і зарубіжними дослідниками обґрунтовані переваги методу проектів у досягненні якісно нового рівня навчання іноземних мов (Е.Г. Арванітопуло, Є.М. Борисова, М.Ю Бухаркіна, А.А. Василенко, Л.П. Голованчук, С.Є. Гридюшко, Н.М. Душкова, В.В.Копилова, А.П. Кузнєцова, Д.С. Мацько, Л.І. Палаєва, В.О. Післявоз, Є.С. Полат, В.В. Сафонова, І.А. Сокол, І.П. Федорова, S. Burwood, H. Dunford, D. Phillips, D. Reinhard, R. Ribe, J. Taylor, N. Vidal, K. Wilson та ін.).

Проте незважаючи на таку кількість наукових доробків, присвячених проблемі формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи, проблема залишається актуальною.

Дискусійною залишається проблема використання навчального проекту як ефективного засобу для формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи на уроках англійської мови, що на наше переконання, має надзвичайно високий методичний потенціал, що і зумовило вибір теми роботи **«Формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи з використанням навчальних проектів»**.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці використання навчального проекту як ефективного засобу для формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Відповідно до мети нашого дослідження, ми передбачили вирішення наступних завдань:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної, методичної літератури проаналізувати суть та характеристику комунікативної компетентності та визначити психологічні та мовні аспекти навчання комунікативної компетентності учнів старшої школи на уроках іноземної мови.

2. Проаналізувати методичні аспекти використання навчальних проєктів як ефективного засіб формування комунікативної компетентності учнів старшої школи на уроках англійської мови.

3. Розробити комплекс навчальних проєктів для формування англійської комунікативної компетентності учнів старшої школи.

4. Експериментально перевірити ефективність та результативність використання комплексу навчальних проєктів для формування англійської комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Об'єкт дослідження – процес формування англійської комунікативної компетентності в учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Предмет дослідження – навчальний проєкт як ефективний засіб формування комунікативної компетентності в учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що використання навчальних проєктів може сприяти підвищенню рівня сформованості комунікативних навичок учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Для рішення поставлених завдань були використані такі підходи й **методи дослідження:**

теоретичні – аналіз, узагальнення, порівняння, систематизація психолого-педагогічних та методичних джерел для аналізу суті та характеристики англійської комунікативної компетентності учнів старшої школи на уроках іноземної мови; *діагностико-емпіричні* – спостереження, бесіди, опитування, діагностування з метою з'ясування рівнів сформованості досліджуваного феномену; *методичний експеримент* – для перевірки ефективності використання комплексу навчальних проєктів для формування англійської комунікативної компетентності учнів старшої школи; *математичної статистики* – для доведення достовірності отриманих результатів дослідження та доцільності використання комплексу навчальних проєктів для формування англійської комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності використання комплексу навчальних проектів для формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Практичне значення результатів дослідження полягає в *розробленні* комплексу навчальних проектів для формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи, які можуть бути використані для розробки методичного забезпечення для уроків англійської мови, навчальних програм та НМК для забезпечення формування комунікативних умінь учнів старшої школи на уроках англійської мови; під час написання кваліфікаційних, курсових робіт, а також методичних рекомендацій з навчання англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на II Міжнародній науково-практичній конференції: Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів (12-13 травня 2022 р., Мукачево, МДУ); на засіданнях кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання Мукачівського державного університету, де виконувалася робота.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на II Міжнародній науково-практичній конференції: Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів (12-13 травня 2022 р., Мукачево, МДУ); на засіданнях кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання Мукачівського державного університету, де виконувалася робота.

Структура та обсяг курсової роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (66 найменувань, з них 18 – іноземними мовами). Повний обсяг роботи 90 сторінок друкованого тексту, основний зміст викладено на 82 сторінках.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі теоретично обґрунтовано та експериментально доведено ефективність використання комплексу навчальних проєктів з метою формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи. Аналіз результатів методичного експерименту дав підстави на узагальнення таких висновків:

1. У науковій літературі досить широко та неоднозначно описується сутність поняття «комунікативна компетентність». У лінгвістичних працях пояснення цього поняття є більш універсальним, так як визначається як процес комунікативно вмотивований, логічний, послідовний і складний, під час якого досить широко і доцільно формуються думки в розмовній формі. Комунікативна компетентність є контекстуальною, де передача інформації відбувається в двох і більше аспектах, у кожного учасника комунікації періоди мовленнєвої активності змінюються періодами поглинання й опрацювання інформації [8, с. 90].

Визначено сутність і структуру англомовної комунікативної компетентності; проаналізовано процес формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи; обґрунтовано методичний потенціал навчального проєкту як ефективного засобу для формування англомовної комунікативної компетентності.

2. Виявлено, що використанням навчальних проєктів для формування комунікативної компетентності учнів старшої школи передбачає сформованість мовленнєвих, інтелектуальних, навчальних, організаційних та компенсаційних знань; характеризується комунікативними, психологічними та мовними особливостями.

Визначено, що для формування англомовної комунікативної компетентності в учнів на уроках англійської мови потрібно враховувати певні фактори: індивідуально-вікові особливості учнів, наявність або ж відсутність у них мотивів вивчення мови в цілому та комунікування ІМ зокрема, розвиток

уваги й інтересу, рівень сформованості в учнів навичок використовувати маневри в спілкуванні; лінгвістичні та дискурсивні характеристики іншомовних текстів, умови, у яких проходить освітній процес; зміст і тематика висловлювання, його мовленнєве оформлення.

3. Спираючись на методи емпіричних досліджень, власний досвід педагогічної діяльності, аналіз методичних аспектів структури організації формування комунікативних навичок, обґрунтовано переваги використання навчальних проєктів і на цій основі розроблено навчальних проєктів з метою формування англomовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

4. Для аналізу доцільності та ефективності використання розробленого комплексу завдань з використанням навчальних проєктів для формування комунікативної компетентності учнів старшої школи організовано методичний експеримент, який проходив у рамках трьох етапів: діагностично-констатувального, формувального та аналітичного; висвітлено процес його підготовки, організації та перебігу; проаналізовано та підбито підсумки щодо здійсненого експериментального навчання; описано аспекти майбутньої роботи.

Для проведення експерименту здійснено розподіл учасників експерименту на контрольну та експериментальну групи. На відміну від КГ, учні ЕГ навчалися за звичайною освітньою програмою, проте на них здійснювався формуючий вплив шляхом використання на уроках англійської мови комплексу завдань з використанням навчальних проєктів для формування комунікативної компетентності учнів старшої школи.

У ході формувального експерименту було перевірено ефективність використання комплексу завдань з використанням навчальних проєктів для формування комунікативної компетентності учнів старшої школи. Для отримання аналізу результатів формувального етапу експериментального дослідження проведено порівняння цифрових показників рівня сформованості англomовної комунікативної компетентності в учнів на етапі вхідного та

вихідного (підсумкового) контролю. Щоб уникнути суб'єктивності під час оцінювання отриманих результатів експериментального дослідження ми застосували методи математичної статистики – середній коефіцієнт навченості (К), за В. Беспальком.

Результати обчислень засвідчують, що після проведення експериментального навчання учні експериментальної групи продемонстрували підвищення рівня коефіцієнта навченості з 0,63 до 0,71 (в 1,1 разів) з приростом в 0,08.

Порівняльний аналіз в контрольній групі дав змогу побачити незначне підвищення показників рівня сформованості англомовної комунікативної компетентності в учнів за деякими критеріями та незначне підвищення рівня коефіцієнта навченості з 0,62 до 0,64 (+ 0,02).

Результати, одержані в процесі експериментальної перевірки підтвердили гіпотезу про доречність та ефективність використання розробленого навчальних проєктів з метою формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>